Slachta Margit
Nemzeti Szociálpolitikai Intézet

VAKVEZETŐ KUTYA KIKÉPZŐJE

EFOP-3.8.2-16-2016-00001 és
VEKOP-7.5.1-16-2016-00001
kiemelt projektek
Cím: 1071 Budapest, Peterdy u. 15.
E-mail: efop382@nszi.hu
E-mail: vekop751@nszi.hu

SZÉCHENYI 2020
MAGYARORSZÁG KORMÁNYA
Európai Unió
Európai Szociális Alap
BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

KÉSZÍTETTE:

Dr. Topál József

SZAKMAI LEKTOR:

Dr. Mikesy Domonkos

TARTALOM

Bevezető 4

A képzés indoklása, szabályozásának jogi háttere 5

A képzés jogi háttere 5

A képzés megnevezése 5

A képzés szervezésének feltételei 5

Képzőhellyel szembeni elvárások 6

Személyi feltételek 6

Tárgyi feltételek 7

A képzés bemeneti követelményei 9

Felmentések kezelése 9

A képzés felépítése 10

A képzési program célja 10

A képzés célcsoportja 10

A képzés során megszerezhető kompetenciák 10

A képzési idő 11

Teljesítési követelményrendszer 12

Vizsgakövetelmények 12

A záróvizsga értékelése 15

Javító- és pótlóvizsga 15

A képzés által nyújtott képesítés 15

A képzési program moduljai 16

1. Modul: A látássérült személyek közlekedés-rehabilitációja 16

2. Modul: A vakvezető kutyák kiképzése és munkába állítása 18

A képzési program gyakorlata 20

Bevezető

A Vakvezető kutya kiképzője szociális ágazati képzés célja: a vakvezető kutya kiképzője végzettséggel rendelkező szakember képessé váljon látássérültek rehabilitációs folyamatához alkalmazott vakvezető kutyák kiképzésére.

A képzés konkrét célja: a vakvezető kutya kiképzője

a) megismeri a látássérült személyek állapotának és rehabilitációjának sajátosságait; diagnózisaik értelmezését, a vakvezető kutyával való közlekedés és tájékozódás tanítását;
b) elsajátítja a képzésbe vonható kutya kiválasztását, szocializációját, alap- és speciális kiképzését;
c) megtanulja a kliensek felkészítését vakvezető kutyával való közlekedésre, valamint a vakvezető kutya tartásával, ápolásával és egészségvédelmével kapcsolatos tennivalók megismertetését a kliensekkel;
d) elsajátítja a kutyák szocializációját, elméleti és gyakorlati ismereteket szerez a kiképzés módszereiről;
e) megismeri a vakvezető kutya és gazdája közlekedésbiztonsági vizsgára való felkészítésével kapcsolatos feladatokat;
f) elsajátítja a kutya átadása utáni utógondozási feladatokat.

A résztvevők váljanak képessé:

- vakvezető kutya feladatra kiválasztani kölyökkutyát,
- kölyökkutyát szocializálni,
- alap- és speciális feladatokra kiképezni,
- együttműködni a leendő gazdával, felmérve annak speciális igényeit,
- felkészíteni és oktatni a klienst, szükség szerint annak családtagját a kutya irányítására, képzésére,
- összeszoktatni a kutyát a leendő gazdájával, felkészíteni a kliens-kutya párost a segítőkutya vizsgára,
- utógondozást végezni a kutya átadása után,
- az utógondozás során felmérni a segítő kutya problémás viselkedési formáit, bemutatni és megtanítani a gazdának azok javításának módszerét.

A KÉPZÉS INDOKLÁSA, SZABÁLYOZÁSÁNAK JOGI HÁTTERE

A KSH 2016-os adatai szerint Magyarországon több mint 400 ezer fogyatékossággal élő, ezen belül közel 8 ezer vak és 62 ezer gyengénlátó él. Vakok és gyengénlátók számára Rithnovszky János indította el a hazai vakvezető kutya kiképzést. 1976-ban alapította meg a vakvezető kutya iskolát, mely 1978-tól az MVGYOSZ részeként működik. Hazánkban jelenleg 4-5 szervezet foglalkozik vakvezető kutya kiképzéssel, s 140-150 aktív kutya segíti gazdáját a közlekedésben és a tájékozódásban. Az Európai Unióban a segítő kutyával való ellátottság az érintettek körében átlagosan 2%. Ez Magyarországon hozzávetőleg 1400 aktív, dolgozó kutyát, a jelenlegi szám tízszeresét jelenti. Ezen cél eléréséhez jelentős létszámú (3-400 fő) vakvezető kutya kiképzőre lesz szükség. Tekintettel arra, hogy a képzés kiemelt jelentőségű a fogyatékos személyek társadalmi integrációjának és önrendelkező életmódjának biztosításához, fontos, hogy ne csak a vizsgáztatáshoz, hanem a képzés folyamatához is a lehető legközvetlenebb szakmai kontroll kapcsolódhasson, elősegítve a szakmákat érintő jogszabályokban foglaltak megvalósulását.
A segítő kutya kiképzésének, vizsgáztatásának és alkalmazhatóságának szabályairól szóló 27/2009. (XII. 3.) SZMM rendelet 3. § (1) bekezdés b) pontjában meghatározott segítő kutya kiképző végzettség szükséges a segítőkutyák kiképzéséhez.

A képzés jogi háttere

Törvények
1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról
2013. évi LXXVII. törvény a felnőttképzésről

Miniszteri rendeletek
27/2009. (XII. 3.) SZMM rendelet a segítő kutya kiképzésének, vizsgáztatásának és alkalmazhatóságának szabályairól
1/2000. (I. 7.) SZCSM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
36/2007. (XII. 22.) SZMM rendelet a gondozási szükséglet, valamint az egészségi állapoton alapuló szociális rászorultság vizsgálatának és igazolásának részletes szabályairól
14/2022. (IV. 29.) EMMI rendelet a szociális ágazati képzésekről és vizsgakövetelményekről (a továbbiakban: Rendelet)

A képzés pozicionálása a képzési/továbbképzési struktúrába
A képzés a felnőttképzésről szóló 2013. évi LXXVII. törvény (a továbbiakban: Fktv.) 1. § (2) bekezdése szerinti, jogszabály alapján szervezett képzés.

A képzés megnevezése
Vakvezető kutya kiképzője

A képzés szervezésének feltételei
Képzést a szociális ágazati képzésekről és vizsgakövetelményekről szóló 14/2022. (IV. 29.) EMMI rendelet alapján a Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet (a továbbiakban: NSZI) által pályázati úton kijelölt szervezet (a továbbiakban: képző) végezhet.

Online képzés szervezése
A képzési program keretében nem engedélyezett.

Képzőhellyel szembeni elvárások

a) személyi feltételek

A képzésben szakmai tantárgyakat oktatóknak a képzési programban (a továbbiakban: KP) feltüntetett szakmai képesítéssel kell rendelkezniük.

Tantárgyak szerinti bontásban:

Tantárgy	Oktató végzettsége	Oktató szakmai tapasztalata
1.1. A látássérült személy közlekedési-rehabilitációja	tiflopedagógus végzettség	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat látássérültek közlekedés-rehabilitációja területen
2.1. A vakvezető kutyák kiképzése	A 27/2009. (XII. 3.) SZMM rendelet és módosításaiban meghatározott Vakvezető kutya kiképzője OKJ (OKJ 53 810 03, OKJ 52 810 01 00 01 52 03) vagy azzal egyenértékű szakirányú végzettség.	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat vakvezető kutya kiképzése területen. Előny a felnőttképzésben szerzett gyakorlat.
2.1.1. A vakvezető kutyák kiképzése ***(gyakorlat)***	A 27/2009. (XII. 3.) SZMM rendelet és módosításaiban meghatározott Vakvezető kutya kiképzője OKJ (OKJ 53 810 03, OKJ 52 810 01 00 01 52 03) vagy azzal egyenértékű szakirányú végzettség.	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat vakvezető kutya kiképzése és munkába állítása területen és min. 2 vakvezető kutya kiképzése, átadása MATESZE által igazoltan (www.matesze.hu). Előny a felnőttképzésben szerzett gyakorlat.
2.2. A vakvezető kutyák munkába állítása	A 27/2009. (XII. 3.) SZMM rendelet és módosításaiban meghatározott Vakvezető kutya kiképzője OKJ (OKJ 53 810 03, OKJ 52 810 01 00 01 52 03) vagy azzal egyenértékű szakirányú végzettség.	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat vakvezető kutya kiképzése és munkába állítása területen és min. 2 vakvezető kutya kiképzése, átadása MATESZE által igazoltan (www.matesze.hu). Előny a felnőttképzésben szerzett gyakorlat.
2.2.1. A vakvezető kutyák munkába állítása ***(gyakorlat)***	A 27/2009. (XII. 3.) SZMM rendelet és módosításaiban meghatározott Vakvezető kutya kiképzője OKJ (OKJ 53 810 03, OKJ 52 810 01 00 01 52 03) vagy azzal egyenértékű szakirányú végzettség.	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat vakvezető kutya kiképzése és munkába állítása területen és min. 2 vakvezető kutya kiképzése, átadása MATESZE által igazoltan (www.matesze.hu). Előny a felnőttképzésben szerzett gyakorlat.

b) tárgyi feltételek

Az oktató helyiségeknek meg kell felelniük a nemzeti szabványban vagy a nemzeti szabvánnyal azonos, illetve azzal egyenértékű építési és műszaki előírásokban foglaltaknak, továbbá az építésügyi, a tűzvédelmi, az egészségvédelmi, a munkavédelmi jogszabályokban előírt követelményeknek és a közegészségügyi előírásoknak.

	Helyiségek	**Mennyiségi mutató**	**Megjegyzés**
1.	Elméleti képzés során: tanterem/előadóterem	Képzési helyszínenként és csoportonként 1 db	A terem alapterülete min.: 1,5 m^2/fő
2.	Gyakorlati képzés során: kiképző helyiség	Képzési helyszínenként és csoportonként 1 db	A terem alapterülete: 25-90 m^2, fűthető és hűthető
3.	Gyakorlati képzés során: kiképzőpálya	Kiképzési helyszínenként minimum 700 m^2 sík, füves, körbe kerített terület, vakvezető kutya kiképzéséhez szükséges akadályokkal	Szükség szerint akadálymentesített (fogyatékossággal élő résztvevő esetén)
4.	Elméleti és gyakorlati képzés során: WC helyiség	Képzési helyszínenként min. 1 db (résztvevők létszámának figyelembevételével)	Szükség szerint akadálymentesített (fogyatékossággal élő résztvevő esetén)
5.	Adminisztrációs iroda és irattár	Intézményenként 1 db	
Helyiségek bútorzata, egyéb berendezési tárgyai			
	Eszköz, berendezés	**Mennyiségi mutató**	**Megjegyzés**
6.	Elméleti képzés során: tanulóasztalok vagy írólapos székek	Résztvevők létszámának figyelembevételével	Szükség szerint akadálymentesített berendezési tárgyak (fogyatékossággal élő résztvevő esetén)
7.	Elméleti képzés során: tanári/előadói asztal	Tantermenként/előadótermenként 1 db	
8.	Elméleti képzés során: székek vagy írólapos székek	Résztvevők/oktatók létszámának figyelembevételével	
9.	Elméleti képzés során: számítógép internet hozzáféréssel	Képzési helyszínenként 1 db	
10.	Elméleti képzés során: álló- és mozgóképvetítő eszköz/projektor	Képzési helyszínenként 1 db	

11.	Elméleti képzés során: oktatófilm kutyakiképzés elméletéhez	10 db videófilm a 3-4 napos kölyöktesztekről, 10 db videófilm a 6 hetes tesztekről	A filmek a Hundezentrum Canis-Familiaris (http://canis-familiaris.de/) által alkalmazott kölyöktesztek teljes anyagát kell, hogy tartalmazzák megfelelő feladatsorrendben.
12.	Gyakorlati képzés során: (Vakvezető kutyák kiképzése, ill. átadása) – chipleolvasó – vezetőhám – fehér bot – nyakörv – póráz – klikker – jutalomfalat tartó és jutalomfalat	– 1 db – 2 db – 2 db – 4 db – 4 db – 1 db – 1 db	
13.	A 2.1.1. A vakvezető kutyák kiképzése gyakorlathoz	minden második vizsgázóhoz 1 db képzés alatt lévő kutya	A kutyák állatorvos által igazoltan megkapták a 27/2009. (XII. 3.) SZMM rendeletben meghatározott segítő kutya oltási és parazitamentesítési ellátását.
14.	A 2.2.1. A vakvezető kutyák kiképzése és munkába állítása gyakorlathoz	Minden hallgató biztosítja a saját maga által képzett kutyát.	A hallgató és az általa biztosított kutya regisztrált a MATESZE honlapján (www.matesze.hu) a hallgató, mint a kutya kiképzője.

A képzés bemeneti követelményei

A képzés megkezdéséhez szükséges közismereti előképzettség
érettségi végzettség

A képzés megkezdéséhez szükséges szakmai előképzettség
Habilitációs kutya kiképzője a 27/2009. (XII. 3.) SZMM rendeletben meghatározott Habilitációs kutya kiképzője (OKJ 52 810 01, OKJ 52 810 01 00 01 52 00), vagy ágazati képzés, vagy azzal egyenértékű szakirányú végzettség.

Szakmai gyakorlat területe és időtartama: a szakmai képzés megkezdéséhez szükséges bemeneti feltétel a képzés megkezdése előtt 1 éves (minimum 200 óra) „vakvezető kutya segédkiképző" tevékenység teljesítése, és erről írásos igazolás beszerzése. A segédkiképzői gyakorlatot a 27/2009. (XII. 3.) SZMM rendelet szerint kijelölt közreműködő szervezet honlapján regisztrált, a gyakorlat teljesítésének teljes időtartamában aktív státuszú, vakvezető kutya kiképzésére jogosult szervezet vakvezető kutya kiképzője végzettséggel rendelkező kiképző (instruktor) mellett kell teljesíteni. Az instruktor minimum 5 vakvezető kutya felkészítését és a 27/2009. (XII. 3.) SZMM rendelet szerinti vizsgáztatását sikeresen teljesítette a segédkiképzői gyakorlatának megkezdése előtt. Az 1 év gyakorlat során a közreműködő szervezet honlapján vakvezető kutya kiképzés alatt álló regisztrált kutyát kell a képzésben résztvevőnek képeznie a vakvezető kutya kiképző irányítása mellett. Az igazolást a kiképző szervezet hivatalos képviselője adja ki. Az igazolásnak tartalmaznia kell a gyakorlatot igazoló szervezet nevét, székhelyét, adószámát, hivatalos képviselő nevét, a kiképző (instruktor) nevét, a gyakorlat megkezdésének és befejezésének dátumát, a teljesített gyakorlati feladatok megnevezését, óraszámát, a teljesítés időpontjait, a szervezet hivatalos képviselőjének cégszerű aláírását, a kiállítás dátumát.
A következő tevékenységekben kell részt venni:

- Kutyaiskolai foglalkozásokon való részvétel (kölyökprogram, nevelőszülőkkel tartott foglalkozások).
- Gyakorló tanpályán, nagyvárosi forgalomban, tömegközlekedés igénybevételével végzett gyakorlatokon való részvétel.
- Gyakorló tanpályán és kisebb forgalmú városi útszakaszon botos technikával és vakvezető kutyával történő közlekedés (bekötött/letakart szemmel is).
- Forgalmas bevásárlóközpontban (vagy pályaudvaron), lépcsőház, lift, forgóajtók és automatikus ajtók igénybevételével végzett gyakorlatokon való részvétel.
- Látássérültek átadó vizsgára történő felkészítésén való részvétel.
- Látássérültek átadó vizsgáján való részvétel.

Egyéb speciális feltételek
Egészségügyi vizsgálat a munkaköri, szakmai, illetve személyi higiénés alkalmasság orvosi vizsgálatáról és véleményezéséről szóló 33/1998. (VI. 24.) NM rendelet 1.§ b) pontja szerinti alkalmassági vizsgálat. Az a jelentkező, aki a képzési szerződés megkötése előtti alkalmassági vizsgálaton önhibájából nem jelenik meg, vagy a vizsgálat alapján alkalmatlannak minősül, a képzésben nem vehet részt.

Felmentések kezelése
Felmentési lehetőség a képzés során nem biztosított.

Előzetesen megszerzett tudás beszámítása
Előzetesen megszerzett tudás beszámítása nem lehetséges.

Előzetes tudásmérés

Előzetes tudásmérés nem engedélyezett.

A képzés eredményes elvégzésének igazolása
tanúsítvány

A KÉPZÉS FELÉPÍTÉSE

A képzési program célja
A képzésben résztvevők képessé váljanak látássérültek számára vakvezető kutya kiválasztására, kiképzésére, vizsgáztatására, kutya átadására és utógondozására.

A képzés célcsoportja
18. életévét betöltött, érettségivel és a képzés megkezdéséhez szükséges szakmai előképzettséggel rendelkező, egészségügyi és pszichológiai alkalmasságot teljesített személyek.
Csoportlétszám: 8-17 fő a képzés minden elméleti és gyakorlati tárgya esetében.

A képzés során megszerezhető kompetenciák
- A vakvezető kutyával való közlekedés tanítása közben alkalmazza a látássérült személyek rehabilitációjának sajátosságaira vonatkozó ismereteit, a látássérülés típusához, fokához igazítja a képzés tematikáját.
- Képes megtanítani a látássérültnek a tájékozódást és vakvezető kutyával való közlekedést.
- Alkalmazni tudja a fehér botos-kutyás közlekedés technikáját, instruálja a látó-vezető technikával a látássérült személyt.
- Megfelelő, a kliens állapotához igazított szakmai tanáccsal tudja ellátni a hozzá érkező látássérültet az elemi rehabilitációjával kapcsolatban.
- A gyakorlatban tudja alkalmazni a tenyésztésnél a megfelelő kölykök kiválasztására szokásos eljárásokat, teszteket.
- A kölyök korához, temperamentumához igazodva képes oktatni az önkéntes kölyöknevelőket vakvezető kutyának alkalmas egyedek felnevelésekor.
- Képes összeállítani az alap engedelmességi gyakorlatok kialakításához szükséges feladatokat (behívás, fegyelmező gyakorlatok).
- Ismeri és alkalmazni tudja a vakvezető kutyák alapkiképzésére vonatkozó speciális kiképzési módszereket, technikákat, felhasználva a kiképzést elősegítő eszközöket.
- Képes kiválasztani a kiképzett vakvezető kutyához a megfelelő igénylőt.
- Meg tudja tanítani a felhasználói szintű kiképzési technikákat, tartási, ápolási, egészségvédelmi módszereket a leendő gazda számára.
- Képes felkészíteni a vakvezető kutya-gazda párost bentlakásos és lakóhelyi átadó tanfolyam keretén belül a vakvezető kutya közlekedésbiztonsági vizsgára (gyakorlat, elmélet, jogi háttér).
- Össze tudja állítani és le tudja bonyolítani a vakvezető kutya közlekedésbiztonsági vizsgát.
- Képes önállóan ellátni a vakvezető kutya-gazda páros utógondozását (egészségvédelem, reflex-felfrissítés szervezés, új útvonal tanítása).

A képzési idő

	Óraszám(óra)*	
Modulok, tantárgyak	**Elmélet**	**Gyakorlat**
1. Modul: A látássérült személyek közlekedés-rehabilitációja		
1.1. A látássérült személyek közlekedés-rehabilitációja	35	
2. Modul: A vakvezető kutyák kiképzése és munkába állítása		
2.1. A vakvezető kutyák kiképzése	40	
2.2. A vakvezető kutyák munkába állítása	40	
Gyakorlat		
2.1.1. A vakvezető kutyák kiképzése		145
2.2.1. A vakvezető kutyák munkába állítása		140
Összesen: 400 óra; 29% elmélet 71% gyakorlat	**115 óra**	**285 óra**

* Megjegyzés: az óraszámot tanórának tekintjük, így 1 tanóra = 45 perc.

Teljesítési követelményrendszer

Maximális hiányzás mértéke a program, illetve a tantárgy időtartamának 10% - a.
A részvétel igazolása az oktatók által vezetett jelenléti ív ellenjegyzésével történik.
A képzésen résztvevő személy a képzés végén záróvizsgát tesz (Rendelet 5. § (1) – (2) bekezdés).
A záróvizsga szóbeli és gyakorlati vizsgafeladatból áll.
A szóbeli és gyakorlati vizsgához a miniszter által jóváhagyott központi tételsort az NSZI a honlapján közzéteszi, mely a miniszter által történő visszavonásig használható fel.

Záróvizsgára bocsátás feltételei
A képzési programban meghatározott elméleti és gyakorlati óraszám teljesítésének igazolása.

Vizsgakövetelmények
A képző a záróvizsgát a képzés utolsó napját követő 60 napon belül köteles megszervezni. A záróvizsga időpontjáról a képző legalább 30 nappal korábban írásban tájékoztatja a képzésben részt vevő személyt. A képző az NSZI-nek a vizsga megkezdése előtt legalább 30 nappal írásban bejelenti a záróvizsgát, és megküldi a képzési programban meghatározott záróvizsgára bocsátás feltételeinek teljesítéséről szóló igazolást.

A záróvizsga 4 tagú vizsgabizottság előtt zajlik.
A vizsgabizottság 2 tagjának jelölésére a Magyar Terápiás és Segítőkutyás Szövetség Egyesület a kijelölt szakmai szervezet.
A vizsgabizottság osztható a szóbeli és a gyakorlati vizsgák esetében is a vizsgabizottság elnökének döntése alapján.
A vizsgacsoport létszáma minimum 5 fő, maximum 30 fő.

Szóbeli vizsga
A képzésben részt vevő személy kihúzott szóbeli tétel alapján beszámol az elméleti és gyakorlati képzésen megszerzett tudásáról (felkészülési idő: 15 perc/vizsgázó, felelési idő: 15 perc/vizsgázó).

A vizsgafeladat megnevezése: Szóbeli vizsga
A látássérült személyek közlekedés-rehabilitációja, illetve a vakvezető kutya kiképzésének és munkába állításának ismeretei tantárgyakból.

A vizsgafeladat leírása
A vizsgázó központilag összeállított szóbeli tételsorból tételt húz. A tételen két kérdés szerepel, egy a látássérült személyek közlekedés-rehabilitációja, egy pedig a vakvezető kutya kiképzésének és munkába állításának ismereteire vonatkozik.
A vizsgafeladat az alábbi tanulási eredmények tudáselemeinek mérésére és értékelésére irányul:

Látássérült személyek közlekedés-rehabilitációja témakör:
- A rehabilitáció fogalma, célja, válfajai. A vakok és gyengénlátók rehabilitációjában résztvevő, kompetenciával rendelkező személyek felsorolása (szemész orvos, tiflopedagógus, pszichológus, pszichiáter stb.). A rehabilitáció megvalósulásának helyszínei, szolgáltatási sajátosságai.
- A látássérült személyek rehabilitációjának alapjai. A kompenzációs mechanizmusok a tájékozódásban. Az érzékelés tudatos tréningje.
- A látássérülés fogalma, a leggyakoribb szembetegségek és azok mindennapi kihatásai. A látássérülés definíciói (jogi, BNO-10, pedagógiai, funkcionális meghatározások).

- A veleszületetten nem látó emberek személyiségfejlődése (a családi háttér és a gyermekkor megismerése a rehabilitáció szempontjából), felnőttkorban látássérültté vált személyek személyiségváltozásai, a hirtelen bekövetkező és fokozatos, krónikus hatás következtében beálló látásvesztés személyiségre gyakorolt hatásai. Későbbi életkorban vagy felnőtten látássérültté vált személyek elemi rehabilitációja. Az elemi rehabilitáció elsődleges célja.
- A látássérült személyek rehabilitációjának sajátosságai, különös tekintettel a vakvezető kutya alkalmazását befolyásoló szempontokra. Főbb szempontok a segítő kutyáért jelentkezők alkalmasságának megítélése és a kutyával való összeszoktatás specifikumainak kidolgozása során.
- Az ideális munkastílus kialakítása a segítőkutya alkalmazását tanuló látássérült kliens és a kiképző között. Viselkedés a látássérültekkel való kommunikáció során. A segítő kutyáért jelentkezőket megillető bánásmóddal kapcsolatos elvárások.
- A fogyatékossággal élő embereket érintő jogi és társadalmi környezet.
- A hosszú fehér technikai bottal való biztonságos, önálló tájékozódás és közlekedéstechnika. Vakvezető kutyával való közlekedés ráépítése. A vakvezető kutyák klienshez történő átadásával kapcsolatos általános szabályok és elvárások.
- A látó vezető technika. A látó vezető technika segítsége a sikeres együttműködéshez szükséges személyes viszony kialakításában, a tájékozódó képesség fölmérésében. A vakvezető kutyával való közlekedés ráépítése.
- A látássérült emberek helyzetének átérzése, személyiségük, viselkedésük megértésének fontossága. Az elemi rehabilitációs szolgáltatás formái, az egyes formák előnyei, hátrányai. A hazai szolgáltatási helyszín, sajátosságaik, elérhetőségük.

Vakvezető kutya kiképzése és munkába állítása témakör:

- Tenyészegyedek tartásának, gondozásának, táplálásának feltételei.
- Kölyök fejlesztése 8 hetes korig vakvezetés céljára.
- Megfelelő önkéntes család kiválasztása kölyöknevelésre.
- Kölyök szocializálása kb. 1 éves korig.
- Engedelmességi feladatok ismertetése, tanítása.
- Egyenes útszakaszon vezetés, akadály előtt való megállás, járdán való közlekedés (úttartás), menet közbeni fordulatok tanítása.
- Egyszerű akadályok, teljes járdát elzáró akadályok kerülésének tanítása.
- Felnőtt kutya kiképzés menete és szakaszai.
- Optimális kapcsolat kialakítása látássérültek és vakvezető kutyák között.
- Átadó tanfolyam tematikája, átadás folyamán felmerülő nehézségek és megoldásai.
- Bentlakásos és lakóhelyi átadó tanfolyam előnyei és hátrányai.
- Vakvezető kutyára vonatkozó jogszabályok.
- Közlekedésbiztonsági vizsga feladatai, értékelése.
- Utógondozási program jelentősége, működésének menete.

A vizsgafeladat értékelésének szempontjai

– Feladat megértése, a lényeg kiemelése	0-10 pont
– Alapfogalmak ismerete, definiálása és alkalmazása	0-20 pont
– Tartalmi kifejtés, elvek, folyamatok ismerete és alkalmazása	0-30 pont
– Összefüggések értelmezése	0-16 pont
– Megfelelően felépített, világos, szabatos előadásmód	0-12 pont
– Szaknyelv alkalmazása	0-12 pont

Összesen adható maximum 100 pont.

A vizsgafeladat akkor eredményes, ha a vizsgázó a megszerezhető összes pontszám legalább 51%-át (51 pontot) elérte.

Gyakorlati vizsga
Záróvizsgára az bocsátható, aki a képzési programban megállapított vizsgára bocsátási követelményeknek eleget tesz.

A vizsgafeladat megnevezése: A vakvezető kutya kiképzésének és munkába állításának gyakorlata
A vizsgázó az alábbiakban megadott feladatot mutatja be az általa képzett kutyával:
A vizsgázónak az általa képzett kutyával nagy forgalmú utcán és üzletközpont környékén a vizsgabizottság által kijelölt 15-20 perces útvonalon (az útvonal az adott időtartamban az összes alább felsorolt közlekedési elemet tartalmazza), nem bekötött szemmel, de a látásvesztést imitálva, fehér bot használatával kell végig haladnia. Az útvonalnak alkalmasnak kell lennie arra, hogy teljesítése alapján értékelni lehessen a vizsgázó és a kutyájával történő önálló közlekedésre való alkalmasságot. A vizsgázó a vizsgabizottság tagjától segítséget kérhet eltévedés vagy útvonal elfelejtés esetén.

A vizsgaútvonalnak a következő kötelező közlekedési elemeket kell tartalmaznia:
- fegyelmező gyakorlatok (ültetés, fektetés, állítás, helyben maradás)
- járda fellépő jelzése
- járda vége jelzése
- távtartás oldal akadálytól
- keresztező út jelzése
- emberek kerülése
- ajtó jelzése, ajtón való áthaladás
- buszmegálló bejelzése, buszra szállás, elhelyezkedés, utazás tűrése 1 megálló erejéig
- lépcső bejelzése, lépcsőn való közlekedés
- gyalogátkelőhely bejelzése, úttesten való áthaladás
- a kutya általános irányíthatósága, magabiztossága
- a kiképzett vakvezető kutyához a megfelelő vakvezető kutyára váró igénylő kiválasztása
- a felhasználói szintű kiképzési technikák, tartási, ápolási, egészségvédelmi módszerek tanítása a leendő gazda számára

A vizsgafeladat végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 40 perc, felkészülési idő: 5 perc.

A vizsgafeladat értékelésének szempontjai

– Felkészülés (eszközök kiválasztása, elhelyezése)	0-10 pont
– A kutyával való kontaktus felvétele	0-10 pont
– A kiképzési módszer választása, a módszer feladathoz igazított lépéseinek ismerete, alkalmazása	0-30 pont
– A feladat végrehajtása közben a kutya belső állapotának felismerése	0-10 pont
– A kutya személyiségéhez és belső állapotához igazított motiváció és gátlás alkalmazása	0-10 pont
– Eszközhasználat, feladatbemutatás, problémamegoldás	0-30 pont

Összesen adható maximum 100 pont.

A vizsgafeladat akkor eredményes, ha a vizsgázó a megszerezhető összes pontszám legalább 51%-át (51 pontot) elérte.

A záróvizsga értékelése

A szóbeli és a gyakorlati vizsga százalékos eredményét átlagolni kell.
A vizsgát az átlageredmény alapján kell értékelni.
A záróvizsgát a vizsgabizottság

a) kiválóan megfelelt 80-100 %
b) megfelelt 51-79 %
c) nem felelt meg 0-50 %

minősítéssel értékeli.

A vizsgázó záróvizsgája sikertelen, ha bármelyik (szóbeli, gyakorlati) vizsgafeladat „nem felelt meg" minősítéssel zárul.

Javító- és pótlóvizsga

Sikertelen vizsga esetén a vizsgázó javítóvizsgát tehet.
Ha a vizsgázó a vizsgát neki fel nem róható okból meg sem kezdte, vagy megkezdte, de befejezni nem tudta, pótlóvizsgát tehet.
A javító- és a pótlóvizsga a képzés befejezését követő egy éven belül tehető le.
A képző bejelentése alapján az NSZI a javító- és pótlóvizsgára legkésőbb a képzés utolsó napját követő egy éven belül lehetőséget biztosít.
Az NSZI a javító- és pótlóvizsga szervezése során a Rendelet 5. § (9) bekezdésében előírt létszámkorláttól eltérhet.
A záróvizsgára vonatkozó további tudnivalókat (a vizsgabizottság összetétele és díjazása, a záróvizsga dokumentumai, a szociális ágazati képzések vizsgaelnöki névjegyzéke, záró rendelkezések) a Rendelet tartalmazza.

A képzés által nyújtott képesítés

Vakvezető kutya kiképzője

A KÉPZÉSI PROGRAM MODULJAI

1. Modul: A látássérült személyek közlekedés-rehabilitációja

Modul célja

A résztvevők számára áttekintést nyújtson:

- a vakok és gyengénlátók rehabilitációjában résztvevő, kompetenciával rendelkező személyekről,
- a látássérült személyek rehabilitációjának alapjairól, helyszíneiről, rehabilitációjának sajátosságairól,
- főbb szempontokról a segítő kutyáért jelentkezők alkalmasságának megítélése és a kutyával való összeszoktatás specifikumainak kidolgozása során,
- a segítő kutyáért jelentkezőket megillető bánásmóddal kapcsolatos elvárásokról,
- a fogyatékossággal élő embereket érintő jogi és társadalmi környezetről,
- a hosszú fehér technikai bottal való biztonságos és önálló tájékozódás és közlekedés technikáról, a vakvezető kutyával való közlekedés ráépítéséről,
- a vakvezető kutyák klienshez történő átadásával kapcsolatos általános szabályokról,
- a látó vezető technika segítsége a sikeres együttműködéshez szükséges személyes viszony kialakításában, a tájékozódó képesség fölmérésében,
- a vakvezető kutyával való közlekedés ráépítéséről.

A modul tantárgya

1.1. A látássérült személyek közlekedés-rehabilitációja (35 tanóra elmélet)

1.1. A látássérült személyek közlekedés-rehabilitációja

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: interaktív előadás.

Óraszám: 35 tanóra elmélet

A tantárgy célja: a képzésben részt vevő megismerkedjen a látássérült személyek rehabilitációjának alapjaival, a leggyakoribb szembetegségekkel és azok mindennapi kihatásaival, a látássérült személyek rehabilitációjának sajátosságaival, a vakvezető kutya alkalmazását befolyásoló szempontokkal, a segítő kutyáért jelentkezők alkalmasságának megítélésének főbb szempontjaival, a hosszú fehér technikai bottal való biztonságos és önálló tájékozódás és közlekedés, valamint a látó vezető technikával.

A tantárgy rövid tartalma: a rehabilitáció fogalma, célja, válfajai. A vakok és gyengénlátók rehabilitációjában résztvevő, kompetenciával rendelkező személyek felsorolása (szemész orvos, tiflopedagógus, pszichológus, pszichiáter stb.), rehabilitáció megvalósulásának helyszínei, szolgáltatási sajátosságai.

- A látássérült személyek rehabilitációjának alapjai. A kompenzációs mechanizmusok a tájékozódásban. Az érzékelés tudatos tréningje.
- A látássérülés fogalma, a leggyakoribb szembetegségek és azok mindennapi kihatásai. A látássérülés definíciói (jogi, BNO-10, pedagógiai, funkcionális meghatározások).
- A veleszületetten nem látó emberek személyiségfejlődése (a családi háttér és a gyermekkor megismerése a rehabilitáció szempontjából), felnőtt korban látássérültté vált személyek személyiségváltozásai, a hirtelen bekövetkező és fokozatos, krónikus hatás következtében beálló látásvesztés személyiségre gyakorolt hatásai. Későbbi életkorban vagy felnőttként látássérültté vált személyek elemi rehabilitációja. Az elemi rehabilitáció elsődleges célja.

- A látássérült személyek rehabilitációjának sajátosságai, különös tekintettel a vakvezető kutya alkalmazását befolyásoló szempontokra. Főbb szempontok a segítő kutyáért jelentkezők alkalmasságának megítélése és a kutyával való összeszoktatás specifikumainak kidolgozása során.
- Az ideális munkastílus kialakítása a segítő kutya alkalmazását tanuló látássérült kliens és a kiképző között. Viselkedés a látássérültekkel való kommunikáció során. A segítő kutyáért jelentkezőket megillető bánásmóddal kapcsolatos elvárások.
- A fogyatékossággal élő embereket érintő jogi és társadalmi környezet.
- A hosszú fehér technikai bottal való biztonságos és önálló tájékozódás és közlekedéstechnika. Vakvezető kutyával való közlekedés ráépítése. A vakvezető kutyák klienshez történő átadásával kapcsolatos általános szabályok és elvárások.
- A látó vezető technika. A látó vezető technika segítsége a sikeres együttműködéshez szükséges személyes viszony kialakításában, a tájékozódó képesség fölmérésében. A vakvezető kutyával való közlekedés ráépítése.
- A látássérült emberek helyzetének átérzése, személyiségük, viselkedésük megértésének fontossága. Az elemi rehabilitációs szolgáltatás formái, az egyes formák előnyei, hátrányai. A hazai szolgáltatási helyszín, sajátosságaik, elérhetőségük.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: rehabilitáció, elemi rehabilitáció, vakok, gyengénlátók, tiflopedagógus, szembetegség, BNO-10, krónikus hatás, technikai bot, látó vezető technika, vakvezető kutya.

Kötelező szakirodalom:

- Dávid Andrea, Dr. Gadó Márta, Csákvári Judit: Látássérült emberek elemi és foglalkozási rehabilitációja
  Forrás: https://fszk.hu/wp-content/uploads/2016/05/latasserult_emberek_elemi_es_fog_rehab.pdf

Ajánlott szakirodalom:

- Magyar Vakok és Gyengénlátok Országos Szövetsége Akadálymentesítési szolgáltatások
  Forrás: https://www.mvgyosz.hu/amit-adunk-hu/szervezeteknek-kozossegeknek-hu/akadalymentesitesi-szolgaltatasok/

Jogszabályok:

- nem releváns

2. Modul: A vakvezető kutyák kiképzése és munkába állítása

Modul célja

A résztvevők számára áttekintést nyújtson a következő témákban: a vakvezető kutya kiválasztása, szocializációja, alap és speciális kiképzésének tematikája, a vakvezető kutyák kiképzéséhez alkalmazható módszerek, a kliens kiválasztásának szempontjai, a vakvezető kutya jogszabályban meghatározott vizsgafeladatai, az utánkövetési folyamat szabályai, jellemző utógondozási problémák megoldásához alkalmazott technikák.

A modul tantárgyai

2.1. A vakvezető kutyák kiképzése (40 tanóra elmélet)

2.2. A vakvezető kutyák munkába állítása (40 tanóra elmélet)

2.1. A vakvezető kutyák kiképzése

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: interaktív előadás és gyakorlat.

Óraszám: 40 tanóra elmélet

A tantárgy célja: a képzésben részt vevő megismerkedjen a vakvezető kutya kiválasztásának, szocializációjának, alap és speciális kiképzésének tematikájával. Ismerje a vakvezető kutyák kiképzéséhez alkalmazható módszereket. Megismerje a vakvezető kutya alkalmazására alkalmas kliens kiválasztásának szempontjait, a vakvezető kutya jogszabályban meghatározott vizsgafeladatait, az utánkövetési folyamat szabályait, jellemző utógondozási problémák megoldásához alkalmazott technikákat.

A tantárgy rövid tartalma:

- Tenyészegyedek tartásának, gondozásának, táplálásának feltételei.
- Kölyök fejlesztése 8 hetes korig vakvezetés céljára.
- Megfelelő önkéntes család kiválasztása kölyöknevelésre.
- Kölyök szocializálása kb. 1 éves korig.
- Engedelmességi feladatok ismertetése, tanítása.
- Egyenes útszakaszon vezetés, akadály előtt való megállás, járdán való közlekedés (úttartás), menet közbeni fordulatok tanítása.
- Egyszerű akadályok, teljes járdát elzáró akadályok kerülésének tanítása.
- Felnőtt kutya kiképzésének menete és szakaszai.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: tenyészegyed, kölyöknevelés, szocializáció, engedelmes feladatok, úttartás, fordulatok, egyszerű akadályok.

Kötelező szakirodalom:

- Rithnovszky János (1961) A vakvezető kutya kiképzése. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest

Ajánlott szakirodalom:

- Gyáni Gábor (2016) A kutya mint házibarát és protézis
  Forrás: https://adoc.pub/a-kutya-mint-hazibarat-es-protezis.html

Jogszabályok:

- nem releváns

2.2. A vakvezető kutyák munkába állítása

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: interaktív előadás és gyakorlat.

Óraszám: 40 tanóra elmélet

A tantárgy célja: a képzésben részt vevő megismerkedjen a vakvezető kutya munkába állításának folyamatával, a vakvezető kutya - gazda alkalmassági paramétereivel, a kutyával közlekedni kívánók alkalmasságának elbírálásával, a harmonikus gazda-kutya páros ismérveivel. Ismerje a leendő gazdák felkészítésével kapcsolatos ismereteket, az átadás folyamatát, a közlekedésbiztonsági vizsga szabályzatát, szervezési protokollját, utógondozási programot. Ismerje a vakvezető kutyával közlekedő látássérültekre vonatkozó hatályos jogszabályokat.

A tantárgy rövid tartalma:

- Optimális kapcsolat kialakítása látássérültek és vakvezető kutyák között.
- Átadó tanfolyam tematikája, átadás folyamán felmerülő nehézségek és megoldásai.
- Bentlakásos és lakóhelyi átadó tanfolyam előnyei és hátrányai.
- Vakvezető kutyára vonatkozó jogszabályok.
- Közlekedésbiztonsági vizsga szabályzata, feladatai, értékelése.
- Utógondozási program jelentősége, működésének menete.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: optimális kutya-gazda kapcsolat, átadó tanfolyam, vizsgaszabályzat, utógondozás.

Kötelező szakirodalom:

- Rithnovszky János (1961) A vakvezető kutya kiképzése. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest

Ajánlott szakirodalom:

- Sheila Hocken (2007) Emma meg én. Fekete Sas Könyvkiadó Bt.
  Forrás: https://adoc.pub/sheila-hocken-emma-meg-en.html

Jogszabályok:

- nem releváns

A KÉPZÉSI PROGRAM GYAKORLATA

Tudásátadáson alapuló gyakorlati képzés.

A gyakorlat óraszáma összesen: 285 óra

Az elméleti anyagokhoz kapcsolódó gyakorlat tartalmának kifejtése:

2.1.1. A vakvezető kutyák kiképzése

Gyakorlati óraszám: 145 óra

Gyakorlat tartalma:

1. **Téma** (20 óra)
- Tenyészegyedek tartásának, gondozásának, táplálásának feltételei. Gondozási és táplálási, adminisztrációs feladatok gyakorlása.
- Kölyök fejlesztése 8 hetes korig vakvezetés céljára (pl. kölyök leválasztása a szukáról, száraz eledelre átállás, ingergazdag környezet biztosítása, eü. ellenőrzés, gyógyszeres kezelések).

2. **Téma** (24 óra)
- Megfelelő önkéntes család kiválasztása kölyöknevelésre (szituációs gyakorlatok önkéntesekkel, kizáró okok felismerése, szakszerű tájékoztatás, környezettanulmány).
- Kölyök szocializálása kb. 1 éves korig (kölyökfoglalkozások megtervezése, levezénylése, kapcsolattartás a nevelőkkel, ingerekhez szoktatás, rossz szokások megelőzése).

3. **Téma** (33 óra)
- Engedelmességi feladatok ismertetése, tanítása (ültetés, fektetés, állítás, felszerszámozás, behívás).
- Egyenes útszakaszon vezetés, akadály előtt való megállás, járdán való közlekedés (úttartás), menet közbeni fordulatok tanítása.

4. **Téma** (68 óra)
- Egyszerű akadályok, teljes járdát elzáró akadályok kerülésének tanítása, gyakorlás saját kutyával.
- Felnőtt kutya kiképzés menete és szakaszai. Alapengedelmes képzés: behívás, lábhoz igazodás, pórázon vezetés, ültetés, fektetés, állítás, helyben maradás, tárgy elhozás, közömbösség zajra, állatokra, felszerszámozás. Vezetési feladatok: vezetés egyenes útszakaszon, állva maradás, menet közbeni fordulatok, szintkülönbségek leküzdése, átkelés úttesten, ajtó keresés, járművek használata, közlekedés járda nélküli úton, viselkedés helyiségekben.

2.2.1. A vakvezető kutyák munkába állítása

Gyakorlati óraszám: 140 óra

Gyakorlat tartalma:

1. **Téma** (30 óra)
- Optimális kapcsolat kialakítása látássérültek és vakvezető kutyák között. Összeszoktatás lépéseinek, feladatainak gyakorlása (behívás, ültetés, fektetés, helyben maradás, játék, motiváció, gátlás).
- Átadó tanfolyam tematikája, átadás folyamán felmerülő nehézségek és megoldásai.

2. **Téma** (16 óra)
- Bentlakásos és lakóhelyi átadó tanfolyam feladatainak gyakorlása.

3. **Téma** (64 óra)
- Vakvezető kutyára vonatkozó jogszabályok (27/2009. (XII. 3.) SZMM rendelet és melléklete).
- Közlekedésbiztonsági vizsga feladatainak gyakorlása és értékelése (27/2009. (XII. 3.) SZMM rendelet 5. § (4) bekezdésében előírtak szerint kiadott dokumentum a segítő kutyák képesítési követelményeiről, viselkedési és állategészségügyi standardjairól).

4. **Téma** (30 óra)
- Utógondozási program jelentősége, működésének menete. Jellemző utógondozási problémák megoldási módozatainak gyakorlása.